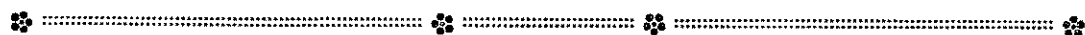

ANY III. REUS, 1er - 15 DE DESEMBRE DE 1922 NUM. 69 - 70.

CONFERÈNCIA DONADA LA NIT DEL 20 D'OCTUBRE DE 1922, AL CENTRE
DE LECTURA, DE REUS, SOBRE EL TEMA

L'Actuació de la Mancomunitat de Catalunya

PEL CONSELLER DE LA MANCOMUNITAT EN JOAN VALLÉS I PUJALS

(ACABAMENT)

Escola de Química: funciona ja fa anys amb el seu immens laboratori, que dóna ensenyança perfectament pràctica als alumnes, que prepara directores d'indústries químiques, homes que quan surten d'allí poden posar-se al front d'una indústria química i regir-la perfectament bé. Precisament aquests dies, en aquest curs que s'ha obert ara, hem resolt en aquesta Escola de Química un problema que representa un nou avenç. Allí es feien tots els experiments utilitzant eines de Laboratori, però no amb els aparells del tamany natural que emplea la indústria; això creava una dificultat: als alumnes al sortir de l'Escola i posar-se davant d'una indústria, els produïa cert pànic al trobar-se que aquells assaigs que havien fet en petit els havien de fer en grans quantitats, davant de grans depòsits. Avui ja es fan els assaigs, a l'Escola, en tamany natu-

ral, en grans forns i grans depòsits com els de les grans indústries.

Escola de Mecànica i Electricitat aplicades: és d'una importància extraordinària i fa que els homes sortint d'allí es puguin posar a dirigir les indústries del nostre país.

Escola del Treball, de la que se vos va parlar en una conferència donada aquí l'any passat: Està exclusivament dedicada als treballadors, a la qual n'hi acudeixen moltíssims, fins el punt de que aquest any ha quedat tancada la matrícula molt abans del temps fixat, amb els 800 alumnes que hi caben: aquest 800 alumnes, tots treballadors, quan a les set del vespre surten de les fàbriques, a corre cuita i assaltant els tranvies, arriben allí i es posen a treballar fins a les deu de la nit, amb un entusiasme i una fe que hi ha que veure-ho. Allí tre-

ballen i aprenen les ensenyances de manjans de màquines, fundidors, modelistes, electricistes, mecànics, conductors d'auto, fusters, paletes, capataços d'obres, amb l'estudi de tot lo que fa referència a la especialitat a que's dediquen.

Escola de Bells Oficis : prepara els homes que's dediquen a oficis artístics, com les arts de la terra, de la fusta, del metall, del teixit, del cuir, de la jardineria, de tapiços i catifes... Una indústria que havia tingut gran increment a Catalunya i que s'havia quasi perdut, era la de fabricació de tapiços, i ha tornat a implantar-se com un fruit donat ja per aquesta Escola i per alumnes sortits d'ella.

Escola d'Alts Estudis Comercials: on es perfeccionen els coneixements dels que han estudiat ja el comerç, cultivant les especialitats de geografia comercial, banca, segurs, finances, transports, duanes, organització d'empreses mercantils...

Escola per correspondència : No es possible que tots els homes que volen saber, puguin anar a l'Escola ni que totes les escoles siguin ambulants: hi ha cassos en en que cap d'aquestes solucions és possible: hi ha inconvenients de residència unes vegades, de manca de temps altres, inclús de l'edat dels alumnes moltes, que fan que homes que volen aprendre no puguin anar a l'Escola. Per resoldre aquest problema hi ha una Escola per correspondència, en que l'alumne va comunicant-se amb l'Escola per carta. Es una Escola que és solament per una selecció d'homes, pels que tenen molts desitjos de saber i no poden acudir a l'Escola, però que dona bons resultats.

Institucions per a la dona: Ens hem preocupat, també, de donar a la dona mitjans que l'ajudin a solucionar el problema de la vida. Tenim la gran Escola professional de la dona, en que s'ensenya a n'aquesta la confecció de vestits, de flors, de capells i lo demás paregut. Tenim una Escola Menagera que ensenya a la dona l'art de portar la casa, aprofitament de les diferents matèries que s'empleen per la confecció

dels menjars, i de fer conserves de verdures i fruites. Aquesta Escola és ambulante, va pels pobles donant cursos, que donen grans resultats.

Escola de Bibliotecàries : prepara noies per regir biblioteques, noies a les quals, en una gran part, nosaltres els hi donem sortida, apenes acaben els estudis, en les nostres biblioteques, però que avui ja ens trobem en que venen de quasi totes les institucions i particulars que tenen biblioteca a demanar-nos-les. Hi ha moltes biblioteques a Catalunya de corporacions i de particulars, regides per bibliotecàries sortides de la nostra Escola.

Escola d'Infermeres : prepara dones per aquella important feina de cuidar malalts, perquè ho facin científicament i amb coneixement del que exigeix la higiene moderna i siguin persones que puguin guanyar-se bé la vida i prestar un servei.

Escola d'Administració, que abans en deíem de Funcionaris : A Espanya no s'ha cultivat la ciència del Govern. A Espanya el Govern és un esport : els homes es troben que governen perquè s'han dedicat a això, però sense haver fet estudis. I no sols passa amb els governants, sinó amb els funcionaris. No s'havien preocupat els funcionaris de l'Administració, els empleats dels Ajuntaments i de les Diputacions, i de les Oficines del Poder Central de tenir una tècnica : es suposava que necessitava una tècnica l'empleat que havia d'actuar en un servei relacionat amb la medicina o la enginyeria o l'arquitectura, però l'empleat purament administratiu, el que tramita expedients i prepara resolucions administratives, no es creia que hagués de tenir una tècnica; i això havia plantejat greus problemes, sobre tot el problema dels aspirants als empleus. A Espanya, en general, més fora de Catalunya que a Catalunya, quan un home no servia per a res, deíen : serà empleat, veurem si li trobem un empleu a l'Ajuntament, a la Diputació o en una oficina de l'Estat. Passaven a n'aquestos empleus el rebuig de totes les professions; es

creia que tindrien utilitat per empleats els que no tenien utilitat per a res. I això sobre fer que anessin a desempenyar empleus homes incompetents, plantejava, com he dit, el greu problema dels aspirants, que és enutjosíssim pels que governen, problema que retreia del govern homes que sentien vocació per governar només al pensar amb els que els hi demanarien empleus. Aquest problema hem procurat resoldre'l fent que l'empleu administratiu sigui també empleu tècnic, que l'home que ha de tenir empleu necessiti carrera, necessiti tenir la carrera d'empleat, i aquesta carrera s'estudia en l'Escola d'Administració. Així hem donat a l'empleat competència i l'hem dignificat.

Tenim establerts, també, estudis normals per la formació de mestres; una Escola d'Estiu a la qual hi acudeixen mestres de tot Catalunya en gran quantitat, amb gran devoció i fé durant l'estiueig, i hi aprenen coneixements de diversos ordres que fan més general i vasta i intensa la seva cultura.

Tenim establerts cursos d'humanitats per a obrers, que també s'obren a l'estiu. Als obrers que a l'hivern acudeixen a l'Escola del Treball i que allí sols aprenen coses del seu ofici, durant l'estiu nosaltres els hi donem un curs de coneixements generals, de coses que són necessàries per viure en societat, de diverses disciplines, tractades a l'abast de la seva intel·ligència.

Tenim una Escola d'Art Dramàtic, en la que preparem còmics per Catalunya, una cosa que a algú l'ha fet riure i que té importància. Hi ha que recordar que quan Napoleó preparava la seva expedició a Egipte—aquella expedició famosíssima, que encara avui és exemple de la màxima previsió que es pot tenir quan es vol enviar a un poble que es preté conquerir tot lo necessari per la conquesta,—després dels elements d'ordre militar i administratiu embarcà una companyia de còmics perquè no faltés a Egipte qui fés comèdia. En la vida de un poble es necessita de diversitat d'elements, i la Mancomunitat de Catalunya

s'ha preocupat d'aquests i sosté, amb l'Ajuntament de Barcelona, una Escola d'Art Dramàtic.

I tenim l'Escola Montessori, essent la mateixa doctora Montessori la que vingué a Barcelona a orientar i deixar establert aquest nou ensenyament.

Aquesta, és senyors, l'acció cultural que realitzem, explicada a grans trets i sols fent-ho d'una manera sintètica.

BENEFICENCIA

Em queden encara algunes matèries que tractar i veig que m'és impossible fer-ho amb la detenció que voldria. Ho faré sintetitzant moltíssim, prescindint de moltes coses que hauria volgut explicar-vos.

Es un altre dels rams en qué tenim posada l'atenció, la Beneficència.

Nosaltres no hem fet el que fan moltes de les Diputacions espanyoles. Hi ha aquell cas, que recordareu, que passava a la Inclusa de Madrid, en la que es morien tantes criatures com hi entraven. Hi ha un cas, encara que sembli mentida, que ha superat al de Madrid. A la Inclusa de Palencia, un any hi entraren 174 criatures, i se'n moriren 186 (Rialles); és moriren totes les que hi havien entrat i les que havien quedat dels anys anteriors.

Aquí no es donen aquests casos. Nosaltres hem cuidat de la Beneficència d'una manera paternal, tenint en compte que aquests clients de la beneficència són ciutadans de Catalunya, i qué, sobre tot quan són quitxalla, no sols devem donar-los hi lo que els hi falta per a viurer, sinó tot el que sigui necessari per a que lo abans possible, puguin deixar de ser clients de la beneficència i retornar a la societat.

La tasca de la beneficència de la Mancomunitat consisteix en estendre a totes les comarques catalanes aquella labor que la Diputació de Barcelona havia realitzat, fent-se això mitjançant la creació d'una sèrie de institucions i centres, que lamento no poder avui detallar.

SANITAT

Fa sentir la seva acció, també, la Mancomunitat de Catalunya, en matèria sanitària. Es altra de les grans deficiències de l'Estat. Els conceptes «higiene», «profilaxis», «puericultura» i altres per l'estil, en la esfera oficial no son més que paraules. Les veiem escrites en Reials decrets, Reials ordres, Circulars, però en la realitat no hi trovem casi rés. La trista veritat és que a Espanya encara s'hi moren 200.000 criatures cada any, que no haurien de morir, de enfermetats evitables, de enfermetats que no haurien de existir; moltes moren, més que res, de misèria, d'abandó, de manca de cuidado maternal. Hi ha a Espanya enfermetats, com la verola, que ja s'han evitat en altres països; hi ha la tuberculosi, que és un flagell deplorable, que va produint efectes terribles en la raça i que si no s'hi posa remei promptament donarà qué sentir.

Això s'ha de evitar, i la Mancomunitat trevalla també, en aquesta tasca. Ha establert un servei antituberculós, d'assessorament, de divulgació dels medis d'evitar la propagació de la malaltia, donant instruccions sobre la manera de cuidar malalts, i d'aislar-los. Això donà lloc a una pila d'institucions que no puc entretenir-me en detallar.

Hi ha altra malaltia: el paludisme, que està causant també mals enormes, a Catalunya sobre tot, en la zona del delta de l'Ebre; aquesta enfermetat contagiosa ha vingut ara rescentment a les portes de Barcelona amb les plantacions d'arroç al veí poble de Prat del Llobregat. La Mancomunitat ha posat el crit al cel, ha fet veurer el perill enormíssim que era portar aquesta malaltia a Barcelona, perquè això representava posar en perill no sols tot Barcelona sinó tot Catalunya perquè a Barcelona hi va a parar la gent de tot Catalunya. Tot hi havent fet la Mancomunitat una acció esforçada per evitar aquest perill, ha passat quelcom semblant a lo dels concursos de bestiar. El governador civil

ha protegit l'establiment dels camps d'arroç a Barcelona contra el parer de la Mancomunitat i de l'Ajuntament de Barcelona, i de l'Ajuntament de Prat del Llobregat, el que intentà aixecar el sometent per evitar que es pogués cultivar l'arroç. La guàrdia civil, complint ordres del governador ampara i protegeix els camps d'arroç.

Tenim muntat un gran servei per a evitar la propagació d'epidèmies, que ha d'ésser ambulant, per a prestar-se en qualsevol punt de Catalunya així que es presenti la epidèmia, sobretot la del tifus; està muntat aquest servei amb el material modern més perfecte, i tots els avenços que la ciència exigeix.

FERROCARRILS

Altre problema del que voldria parlar amb extensió, és el dels ferrocarrils secundaris. Hauré de fer-ho, també, amb breus paraules. És aquesta una cosa que també s'ha de començar a Espanya, que no s'ha fet casi res. La manca d'aquests ferrocarrils secundaris, no sols porta la conseqüència de deixar sense una necessària comunicació poblacions i comarques de gran riquesa, sinó que fa que els grans nuclis ferroviaris no tinguin cap utilitat perquè falten aquests ferrocarrils secundaris que son els que van enllaçant els grans ferrocarrils entre si i comunicant-los amb les comarques apartades. La Mancomunitat se'n ha preocupat, malgrat les dificultats que ofereix el problema, i s'ha disposat a anar a la construcció d'alguns d'aquests ferrocarrils. Un d'ells és el de Reus-Montroig. És necessari que es sàpiga, que jo expliqui avui aquí el que ocorre amb aquest projecte de ferrocarril. Amb tot i que figurava en el plà de l'any 1908, ningú se'n havia recordat, i segurament no se'n hauria recordat ningú si no hagués vingut la Mancomunitat a preocupar-sen. La Mancomunitat es proposà construir aquest ferrocarril, com altres a Catalunya, però tot seguit començà a topiar amb la obstrucció de l'Estat, que per mitjà de l'arma formidable de l'expedienteix, detura

totes les iniciatives i acaba amb totes les energies.

Seguint els preceptes de la llei, el que es proposi construir un d'aquests ferrocarrils ha de fer primer un avant projecte i presentar-lo al Govern: l'avant-projecte d'aquest ferrocarril de Reus-Montroig es presentà al Ministeri de Foment el 21 de juny de 1920. La llei diu que quan el Ministeri de Foment rebí l'avant-projecte anunciarà un concurs per a fer el projecte definitiu. Per tant, una vegada presentat l'avant-projecte per la Mancomunitat, l'Estat havia d'anunciar el concurs per a la execució del projecte. L'Estat tardà 16 mesos a complir amb aquest transit que podia haver-se complert amb quinze dies. Setze mesos tingué entretingut aquell avant-projecte i no es decidí a anunciar el concurs fins el 7 d'octubre de l'any següent. Aquest concurs diu la llei que quedarà obert per quatre mesos, durant els quals tots els que vulguin presentar projectes els presentin. La Mancomunitat va fer dintre del plaç del 4 mesos el projecte definitiu, perfectament acabat, amb el qual es podia anar ja a la construcció immediata del ferrocarril, sense necessitat de fer cap altre estudi, i el presentà el 7 d'octubre de 1921 a l'Estat. El 17 d'octubre, l'Estat el passà a la Divisió de Ferrocarrils perquè informés (és un tràmit que marca la llei). I des d'aleshores han passat vuit mesos, i d'allí no surt, no hi ha medi de fer-lo surtir. De manera que per fer tot el projecte la llei dóna 4 mesos; temps realment breu per fer tots els estudis de la obra amb la varietat de càlculs que implica i de problemes que s'han de resoldre. I per a estudiar un projecte que s'ha tingut de fer en 4 mesos, els Senyors de la Divisió de Ferrocarrils porten ja 8 mesos invertits i no es veu l'hora de que donguin dictàmen. Es a dir: els 16 mesos que passaren per anunciar-se el concurs, els 8 que portem esperant que es faci l'informe i els que vindran darrera, demostren que es fa una obstrucció verdadera a n'aquesta tasca. I jo vull aprofitar aquest moment de la

meva estada en aquesta ciutat, per fer patent una cosa, que la dic amb plena consciència, per deure de patriotisme, com un crit d'atenció en que voldria que vos fixessiu. Durant aquests mesos en que jeu al Ministeri de Foment el projecte nostre, impedint-se realitzar-lo, s'ha promogut un moviment per desenterrar un projecte de ferrocarril que s'anomena de Valdezafan a Sant Carles de la Ràpita i que té una perllongació per Gandesa-Montroig-Reus-Tarragona, de manera, que passa pel mateix trajecte del ferrocarril Reus-Montroig, que te projectat la Mancomunitat. No s'haurà fet aquesta resurrecció amb la intenció de fer veure que amb aquest projecte fantàstic de l'Estat, en el que figura la secció Reus a Montroig, no hi ha necessitat ja de treballar més en aquest ferrocarril de la Mancomunitat? L'Estat no havia donat cap senyal de vida fins al moment que la Mancomunitat proposà el seu ferrocarril. I en el moment en que es parla de fer el de Reus-Montroig, per la Mancomunitat, amb el concurs patriòtic d'aquesta terra, surt el Govern i diu que farà un ferrocarril allí mateix: un ferrocarril que no veurà ningú... (Sorollosa ovació).

OBRES HIDRÀULIQUES

Una tasca, també, ha realitzat la Mancomunitat en el referent a obres hidràuliques. Hi ha molt a fer en aquesta matèria. Nosaltres hem fet petits treballs a Catalunya respecte a descobriment d'aigües artesianes, alguns intents de desecació de terrenys pantanosos, portades d'aigües a poblacions, etc. Es un servei que l'hem establert amb modèstia, que funciona d'una manera incipient i que cada dia més anirà prenent increment.

L'ACTITUT DEL GOVERN

Aquesta és, prescindint de molts detalls, la tasca que nosaltres hem realitzat, i en aquesta tasca, com ja us he anat dient quan m'he referit a diverses manifestacions d'ella concretament, hem trobat nosaltres, en ge-

neral, la oposició dels Governes, i no solament no han complert la promesa que havien fet a la Mancomunitat de delegar-li serveis, sinó que han entorpit tant quant han pogut la nostra obra. La inquina vé de lluny. Quan la Diputació de Barcelona començà la tasca cultural que fou l'inici de la que avui realitza la Mancomunitat, ja és vegé aquesta inquina de Madrid: ja començà la tasca de desenterrar articles de reglaments i de lleis antics per posar dificultats a la nostra labor i a les nostres institucions. Hi ha un precepte antiquat que diu que no es poden crear centres docents sense autorització del ministre d'Instrucció Pública, «Rector Supremo de la Cultura Nacional» com l'anomena una divertida R. O. i aquest precepte del que no se'n havia recordat mai ningú, per aplicar-lo a nosaltres el desenterraren i pretengueren que no podiem crear cap Escola ni estendre les ensenyances establertes sense obtenir previ permís del ministre d'Instrucció, permís que no venia mai. L'any 16, essent ministre d'Instrucció el Sr. Alba, nosaltres vàrem, en un pressupost, consignar una quantitat de 1.600,000 pessetes per establiment de grans seminaris d'estudi i laboratoris. Per aquestes Institucions, que són centres moderns d'estudi, i els laboratoris anexas, s'hi consignava aquella partida; i el Sr. Alba dictà una Reial ordre anul·lant aquesta partida del pressupost, i la única raó que donava era que aquesta partida era «fabulosa» i constituïa una «excesiva prodigalidad».

Després, s'han oposat a Madrid tant com han pogut al traspàs de serveis de les Diputacions a la Mancomunitat, traspàs que venia regulat en el Decret de Constitució i que era la raó per la que es va fer la Mancomunitat; i recordareu tots vosaltres aquella sèrie de dificultats oposades, aquell peregrinatge a Madrid, les famoses RR. OO. d'En Bergamín, que aleshores era ministre de la Governació, etc. Han posat dificultats en la qüestió dels telèfons, en la dels concursos de ramaderia, tramitant lenta-

ment els projectes de ferrocarrils. A la Universitat Industrial, que quan es fundà, l'Estat va prometre-hi el seu ajut, li donava cada any una subvenció de 100,000 pessetes, que ja com a cosa maquina se consignava cada any al fer el Pressupost. Hi ha que tenir en compte que l'Estat per les contribucions que baix diversos conceptes cobra d'aquesta Universitat Industrial, se rescabala de dites 100,000 pessetes amb escreix, venint nosaltres, amb això, a tenir que pagar contribució per exercir la indústria de poder ensenyar (Rialles). Donç aquesta subvenció de 100,000 pessetes que l'Estat posava cada any en el seu pressupost, aquest any l'ha reduïda a la meitat, a 50,000 pessetes.

Són moltes les anècdotes que poden explicar-se relacionades amb les relacions entre nostres Institucions i els organismes de l'Estat. Una de ben rescent: fa mesos visità el nostre país un alt inspector d'ensenyança enviat pel govern francès per a inspeccionar les institucions culturals de la colònia francesa a Barcelona. Aquest home, al trovar-se a Barcelona, s'enterà tot seguit de què hi havia allí un gran centre d'estudis industrials, i es dirigí a nosaltres perquè li ensenyessim la Universitat Industrial. No cal dir que l'atenguerem; va veure tot allò, i s'hi passà una pila de dies quedant-ne tant encantat, que al tornar al seu país va fer un raport al Govern francès explicant-li el que havia vist aquí, i aquell Govern tingué la gentilesa de comunicar-nos que com a distinció a n'aquesta acció cultural que nosaltres realitzàvem i per correspondre a les atencions tingudes amb la seva delegació, ens regalava una estàtua, que es una obra d'art hermosíssima. Arriva la estàtua a la frontera, i les duanes espanyoles li senyalen 2.000 pessetes de drets. (Rialles). Acudírem en instància al Govern, citant-li uns articles de les disposicions vigents de Duanes, segons els quals resultava que no havíem de pagar drets de duana, perquè es tractava d'un regal que feia un govern estranger a una corporació

pública, i que no anava destinat a la venda. Passaren uns mesos i la instància dormia al Ministeri, fins que un dia rebem una nota de l'Aduana que ens diu que aquelles 2,000 pessetes ja s'han convertit en 5,000, per les multes, drets i altres gastos. Si volíem l'estàtua haviem de pagar 5,000 pessetes. I aleshores algú tingué una idea genial: manifestariem a la Duana que abandonavem l'estàtua. Aleshores l'aduanera vengué en subasta, com se fa amb les expedicions que s'abandonen, aquella estàtua, subasta a la que nosaltres acudiríem; i per 50 duros vàrem adquirir l'estàtua. (Rialles i aplaudiments.)

CAMPANYES CONTRA LA MANCOMUNITAT

Aquesta inquina que es té a l'obra que realitza la Mancomunitat, principalment a l'acció cultural, cristalitza en campanyes que es fan i que s'extenen per tot Espanya. Es tòpic ja d'una gran part de la premsa parlar de abusos de la Mancomunitat, d'enormes sous que es donan als amics de la Lliga Regionalista... I és necessari parlar-ne d'això. La Mancomunitat, al davant de totes aquestes institucions procura posar-hi homes eminents de Catalunya, aquestos homes van allí, moguts, més que per a res, per un gran patriotisme, per un afany que tenen de fer un bé a Catalunya i als seus conciutadans. Nosaltres anem a buscar aquestos homes allà on són. No busquem als amics polítics, cosa que acostumen fer a Madrid; nosaltres busquem els homes allà on els trovem, siguin d'on siguin, mentre valguin. I prova d'això, que es troben en les nostres institucions homes com En Pompeu Fabra, com En Turró; com els tres Pi i Suñer, com En Pere Corominas, i altres, que en podria citar, que no militen, ni han militat mai, a la Lliga Regionalista, i els cridem, i ells, amb tot entusiasme, amb gran patriotisme venen a regir les nostres institucions i a portar-hi tot el que saben. I no sols els busquem dintre de Catalunya, sinó a l'estranger, quan es necessari, com amb aquell Senyor Cuissiana, com amb la

doctora Montessori; i anem a Madrid quan no els trovem aquí, i així veiem com la campanya antipalúdica la dirigeix el doctor Pittaluga, que viu a Madrid, que és funcionari de l'Estat, i el troveu dirigint aquesta acció perquè aquí no hi havien homes prou preparats. Això demostra que nosaltres al realitzar la nostra acció, anem a buscar els homes de valúia en el camp en que hi siguin i no pensem ni remotament amb el favor pels nostres amics polítics.

Es diu, també, que es nombra personal en gran quantitat. Diuen que constantment la Mancomunitat fa nomenaments de personal, que sempre està nomenant empleats i catedràtics. Això necessita un aclariment. La Mancomunitat, des del primer dia, ha establert per tots els seus empleats un sistema que consisteix en no donar empleus vitalicis, tots els empleus son temporals, per un màxim de temps de 5 anys. Es nomena un empleat i se li diu: «Al cap de cinc anys revisarem els teus serveis, si has fet bona tasca, et confirmarem en el càrrec; sinó obrirèu nou concurs per veure si surt un altre que et vingui a substituir en l'empleu.» Això ha donat molt bons resultats. Sobretot en el ram de l'ensenyança, salvant honrosíssimes excepcions; homes devots de la ciència i que saben molt, al obtenir un càrrec vitalici, no es preocupen mai més dels estudis ni de perfeccionar-se. Per evitar això, hi ha aquesta renovació, que obliga al professor a que constantment estúdi i estigui al corrent de tots els avenços, per evitar que transcorreguts aquells cinc anys, puguin venir en un concurs altres més enterats a rellevar-lo. Això fa que al termini d'aquells períodes es vagin renovant aquells nomenaments, però sempre són a base del mateix personal, quins mateixos noms tornen i tornen a sortir.

Es parla, també, de que donem grans sous als nostres empleats, i jo us diré que se'ls paga poc, què, per exemple, els membres de l'Institut d'Estudis Catalans, aquestos homes savis com En Turró, En Puig i Cadafalch, En Pi i Sunyer, En Rubió i Lluch,

En Fabra, etc., cobren, no sou, sinó dietes, per cada vegada que van allí; i aquestes dietes tenen un límit màxim, del qual no poden passar per moltes que siguin les sessions a què assisteixin, i el límit es de 30 duros cada mes. Els homes de les nostres institucions científiques en general treballen no pel sou, perquè casi sempre es mesquí, sinó que ho fan pel patriotisme que els guia. Tenim catedràtics de 2.000, 2.500 i 3.000 pessetes per desempenyar càtedres varies. El professor a qui la qüestió del sou pot constituir-li un problema, l'ha resolt per medi de les acumulacions. I un home fa tres coses i per aquest medi se fa sou unque a algú li ha semblat extraordinari.

LA HISENDA DE LA MANCOMUNITAT

Així son totes les campanyes que es fan contra la Mancomunitat. I us explicarà que no podem fer més del que fem en matèria de sous, el pensar que per tota aquesta acció de que us he parlat, tenim aquest any un pressupost de 20 milions, però que els anys anterior no arribava encara a n'aquesta xifra. 20 milions, es el gasto ordinari de dos dies i mig al Marroc. Per aquesta acció del Marroc que tant mal ens causa, en dos dies i mig s'hi gasta lo que inverteix la Mancomunitat en tota la seva obra durant un any. (Grans aplaudiments.)

La Mancomunitat fa aquesta tasca només amb un pressupost de 20 milions. Realment la fem amb una verdadera escassetat de cabals. Es un miracle el que realitza aquí la Mancomunitat i no s'explica aquest mirà-

cle més que per les raons que he exposat: perquè hi ha un patriotisme que ho inspira tot, perquè hi ha una fè i un entusiasme i un ànima que mou als homes que treballen en aquestes institucions nostres i que realitzen tota aquesta obra que tan profitosa ha d'ésser per la Catalunya de demà.

Aquesta és, senyors, l'actuació de la Mancomunitat. I no us vull cansar més. Es una actuació global, que no es caracteritza pas ni per ser una acció predominantment cultural, ni benèfica, ni artística ni d'ordre social; no en té un sol d'aquests caires, que els té tots plegats perquè és una actuació patriòtica. El qui la miri baix el punt de vista de cada un d'aquests aspectes la trovarà defectuosa. Nosaltres hem vist com parlant de la nostra obra, s'ha dit per algú «prou cultura i més carreteres»; altres han volgut que gastem més en llibres que en grava per adobar les carreteres; altres retreuen que ens gastem 40.000 duros per rescatar per Catalunya el tern de Sant Valeri, «un troç de roba antiga», quant hi ha tantes gens mancades de l'acció de la beneficència... I, nosaltres els diem a tots aquests: «No: nosaltres veiem la obra en conjunt; vosaltres, com que la voleu veure fragmentàriament, no us acontenta. Això que vosaltres voleu parcialment, nosaltres ho volem tot: volem grava, i llibres, i cultura, i beneficència, i carreteres, i sport, i art, i les coses del cos, i les coses de l'esperit, i les coses prehistòriques, i les coses futures, perquè tot això és Catalunya. (Formidable ovació. El conferenciant reb efusives felicitacions.)

AQUESTA CONFERENCIA FOU ORGANITZADA PER LA
SECCIÓ D'ESTUDIS SOCIALS.

